

(1.) Tantárgy neve: Modern és kortárs művészetelméletek	Kreditértéke: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹³: gyakorlat 60% (kredit%)	
A tanóra ¹ típusa: gyakorlat és óraszám a: heti 2 óra/félév, I félév 26 óra, II. félév 30 óra. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: magyar/ angol Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ² (ha vannak):	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ³): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁴ (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1-2-3-4	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): A kurzusok egymásra épülnek, előfeltétel az előző kurzus elvégzése	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
A négy féléves szeminárium sorozat a kortárs művészetelmélet szempontjait tárgyalja a kurrens művészeti, és művészetelméleti megközelítésekben. Célja, hogy a hallgatók szakmai szinten ismerjék az elméleti beszédmódokat, jól tájékozódjanak az egyes megközelítések, problémafelvetések elméleti háttérével kapcsolatban, azaz feladata, hogy elmélyült ismeretanyagot nyújtson a kortárs művészetelmélet kérdéseiről, főbb irányairól, fontosabb fogalmairól, szerzőiről, jelentős műveiről. A félévek során a hallgatók megismerik a kortárs művészet és az azzal kapcsolatos elméleti-kritikai diskurzus legfontosabb tendenciáit, legaktuálisabb problémafelvetéseiről átfogó ismereteket szereznek. A tantárgy célja az is, hogy a kortárs művészeti jelenségek értő befogadása, interpretációja számára fogalmi eszközöket, elemzési szempontokat, elméleti kereteket adjon, ezért a kortárs művészetelméleti diskurzus és a kortárs művészet bemutatása szükségképpen összekapcsolódik benne. A kurzus során tárgyaljuk a főbb, művészetelméleti szempontból jelentős 20. és 21. századi elméleti megközelítéseket, kritikai-elméleti iskolákat. A kurzus behatóan ismerteti a kortárs művészet szempontjából lényeges kritikai megközelítéseket, elméleti kérdésfelvetéseket. Mivel a kortárs vizuális művészetek diszciplína-specifikus felfogása ellenkezik a kortárs művészeti gyakorlat széles látókörével és sokféle gyakorlatával, az elméleti kurzus bevonja azoknak a társterületeknek a bemutatását, melyek meghatározóak a kortárs művészeti, illetve művészetelméleti megközelítésekben, mint például a kultúratudomány (Williams, Bennett, Hal), a kulturális antropológia (Geertz, Clifford, Gell), a planetáris elbeszélésmódok (Appadurai, Spivak, Fisher, Enwezor, Demos, Braidotti), a feminista- és gender tudományok (Sinfield, Halberstam, Butler, Pollock, Dimitrikai), a szociológia (Castells, Luhmann, Bourdieu), politika-elmélet (Mouffe), médiatudományok / vizuális kultúra (Elkins, Mirzoeff, Mitchell, Lovink, Zuboff)), intézménykritika (Fraser, Alberro, Rogoff), a múzeum és

¹

² **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

³ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁴ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

kulturális örökség elméleti háttere, valamint a kreatív iparágak kritikai megközelítése és a művészeti piac folyamatos alakulásának elméleti háttere. Ezeknek a területeknek, vagy diszciplínáknak az ismertetését rugalmasan, az aktuális változások tükrében alkalmazza, annak érdekében, hogy a hallgatók mindig naprakész, kurrens tudás birtokában legyenek, ugyanakkor egy olyan keretet ajánl, amely a történeti megközelítéseket sem hagyja figyelmen kívül.

A négy félév ismeretei alapján a hallgatók képesek lesznek magas színvonalú, a tudományos nyelvezetet használó, elemző szövegek értelmezésére, tudományos igényű kutatások, illetve tanulmányok megtervezésére, és elkészítésére. A szaknyelvet készségszinten képesek használni, tanulmányok, illetve kutatásaikhoz kapcsolódó tudományos szövegek megírásánál, valamint a félévek során elemző kritikai szemléletmódot sajátítanak el, melyet viták, konferenciák, előadások során, illetve tanulmányok formájában is képviselni tudnak.

Modern és kortárs művészetelméletek I.

A bevezető félév feladata, hogy áttekintést és differenciált háttértudást adjon a modern és kortárs művészetelmélet alapkérdéseiről, főbb irányairól, fontosabb fogalmairól, szerzőiről, jelentős műveiről, a kortárs művészetelméleti tendenciákról. A félév a tantárgy második, harmadik és a negyedik félévét alapozza meg, és a kortárs művészetelméleti diskurzus összefüggéseiből kiindulóan építi fel a történeti ismeretanyagot.

Modern és kortárs művészetelméletek II. A kortárs művészet kulturális kontextusa

A tárgy a kortárs művészet művészetelméleti szempontú vizsgálatának kulturális kontextusát mutatja be a következő több irányba mutató fogalmak kortárs értelmezése mentén: reprezentáció: itt tárgyalva pl. a kulturális reprezentáció, közösségi múzeum, kiállítási komplexum stb. résztemáit; az emlékezetkultúra: ide értve a személyes és a nyilvános emlékezet formáit, az emlékezetpolitika kérdéseit, a hivatalos és a marginalizált emlékezet viszonyát stb.; a gyűjtemény pl. új muzeológia, részvételi kutatás, tárgyorientált ontológia társfogalmaival; vagy az archívum pl. olyan fogalmak mentén, mint az archival turn, dinamikus archívum, tudáskörforgás).

A tantárgy feladata a téma elméleti vizsgálatában érdekelt tudományterületek, elméleti iskolák (például a cultural studies, gender studies, museum studies, posztkolonális kritika stb.), valamint a téma kapcsán fontos kortárs művészeti jelenségek (például az emlékmű-építészet, a public art, a múzeumi intervenció, az archival art stb.) bemutatása.

Modern és kortárs művészetelméletek III. Kortárs művészet és a kortárs vizuális médiumok.

A félév művészetelméleti szempontból vizsgálja a kortárs művészet különböző médiumokhoz kapcsolódó gyakorlatát. A tantárgy feladata a tágabb vizuális kultúra (többek között az internet, a populáris médiumok) reprezentációs eljárásainak tárgyalása is, továbbá, hogy a hallgatókat megismertesse a téma elméleti vizsgálatában érdekelt tudományterületekkel, elméleti iskolákkal (elsősorban az angolszász képmeléttel, a német képtudománnyal és a médiaelmélet különféle irányzataival), valamint a téma kapcsán fontos kortárs művészeti jelenségekkel (például a médiaművészet különböző irányjaival). A tantárgy bemutatja a kortárs művészet dokumentumfilmes irányát és annak elméleti hátterét is.

Modern és kortárs művészetelméletek IV. Kortárs művészet társadalomkritikai szempontjai.

A tantárgy a művészet társadalmi kontextusát vizsgálja, valamint a politikai művészet kortárs praxisához ad elméleti és történeti ismeretet. Bemutatja a társadalmi, gazdasági illetve politikai kritikát szem előtt

tartó művészet interpretációjában szerepet játszó társadalom- és politikaelméleti modelleket és a belőlük eredő művészetelméleti pozíciókat.

A hallgatók elsajátítják a diskurzus fontosabb politika- és művészetelméleti fogalmait mint pl. racionális konszenzus, agonisztikusság, biopolitika, disszenzus, prefiguratív politika, retro-utópia, társadalmi képzelőerő, kollaboráció, participáció, intervenció, reenactment stb.

A **2-5** legfontosabb kötelező, illetve ajánlott **irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Art in Theory 1900-2000: An Anthology of Changing Ideas, szerk. Charles Harrison, Paul Wood, Blackwell, 2002. ISBN-10 9780631227083

Art since 1900. Modernism, Antimodernism. Postmodernism. szerk. Foster, Krauss, Bois, Buchloh, Thames and Hudson, 2012. ISBN-9780500238899

Inke Arns – Gabriella Horn, *History Will Repeat Itself: Strategies of Re-enactment in Contemporary (Media) Art and Performance*. KW Institute for Contemporary Art, 2007.

Superhumanity: design of the Slef. Szerk.: Nick Axel, Beatriz Colomina, Nikolaus Hirsch, Anton Vidokle, Mark Wigley, The University of Minnesota Press, e-flux, 2018

Hal Foster, *What Comes After Farce*, Verso, 2020.

The Persistence of Taste Art, Museums and Everyday Life after Bourdieu Edited by Malcolm Quinn, David Beech, Michael Lehnert, Carol Tulloch and Stephen Wilson, Routledge, 2018

Tony Bennett, *Museums, Power, Knowledge : Selected Essays*, Routledge, 2017.

Franco Bifo Berardi: *Futurability : The Age of Impotence and the Horizon of Possibility*. Verso Books, 2019.

Waklter Grasskamp, *Das Kunstmuseum: eine erfolgreiche Fehlkonstruktion*. Beck, 2016.

Claire Bishop, *Radical Museology: Or What's 'Contemporary' in Museums of Contemporary Art?* Koeing Boks, London, 2013.

Boris Buden: *Zone des Übergangs - Vom Ende des Postkommunismus*, Suhrkamp Verlag, 2009

T. J. DEMOS: *Against the Anthropocene, Visual Culture and Environment Today*, Berlin: Sternberg Press, 2017;

T. J. DEMOS: *Decolonising Nature, Contemporary Art and the Politics of Nature*, Berlin: Sternberg Press, 2016

...Nyitott Múzeum... Együttműködés, részvétel, társadalmi múzeum. Szerk: Frazon Zsófia, Néprijzi Múzeum, Budapest, 2018.

Dylan Kerr, *What is Object-Orineted Ontology? A Quick and Dirty Guide to the Philosophical Movement Sweeping the Art World*. *Artspace*, 2016.

Média- és kultúratudományi kézikönyv. Szerk. KRICSFALUSI BEATRIX, KULCSÁR SZABÓ ERNŐ, MOLNÁR GÁBOR TAMÁS, TAMÁS ÁBEL, Ráció Kiadó, Budapest, 2018, 156-172., J

an Assmann, *Kulturális emlékezet: Írás, emlékezés és politikai identitás a korai magaskultúrákban* Atlantisz, [1992], 1999.

The Masculinity Studies Reader. edited by Adams, Rachel. and Savran, David, 245-261. London: Blackwell, 2000

Angela Dimitrakaki, *Gender Art Work and the Global Imperative: A Materialist Feminist Critique*, Manchester University Press, 2016.

Posthuman Glossray, szerk. ROSI BRAIDOTTI, MARIA HLAVAJOVA, London, NY: Bloomsbury, 2018;

NICHOLAS MIRZOEFF: *The Right to Look: a Counterhistory of Visuality*. Durham, NC: Duke University Press, 2011.

DONNA HARAWAY: *Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucocene*, Durham and London: Duke

University Press, 2016;
 Martin Holbraad – Axel Morten Pedersen, *The Ontological Turn. An Antropological Exposition*. Cambridge University Press, Cambridge, 2017.
 BRUNO LATOUR: *Down to Earth: Politics in the New Climatic Regime*, trans. Catherine Porter, Cambridge, UK; Medford, MA: Polity Press, 2018
 Gregory Sholette: *Delirium and Resistance: Activist. Art and the Crisis of Capitalism*. Chicago UP, Chicago, 2017.
Curatorial Challenges Interdisciplinary Perspectives on Contemporary Curating. ed Malene Vest Hansen, Anne Folke Henningsen, and Anne Gregersen, London and New York: Routledge, 2019
The Global Contemporary and the Rise of New Art Worlds, Belting, Buddensieg, Weibel, MIT Press, 2013.
 David JOSELIT, *After Art* New Jersey: Princeton University Press, 2013.
Arts, Research, Innovation and Society, eds Bast, Campbell, NY, Springer, 2015.
Mapping Artistic Research, Towards Diagrammatic Knowing, ed Michelkevicius, Vilnius Academy, Art Press, 2018.
 Nina Simon, *The Participatory Museum, Museum 2.0*, Santa Cruz, 2010
The Green Room: Reconsidering the Documentary and Contemporary Art, ed Maria LIND and Hito STEYERL, Berlin: Stenberg Press, 2009, 62-103.
Documentary ed Julian Stallarass, MIT-Whitechapel, 2012.
 Geert Lovink, *Sad by Design: On Platform Nihilism*, Pluto Press, 2019.
Global Activism, Art and Conflict in the 21st Century, ed Peter Weibel, MIT Press, 2015.
 Ernst Wolfgang: *Digital Memory and the Archive*. University of Minnesota Press, Minneapolis, 2012.
 Arseny Zhilyaev, *Avant-Garde Museology*, e-flux classics, 2015

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 8. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

pl.:

a) tudása

Magas, szakmai szintű ismeretekkel rendelkezik a művészetelmélet modern és kortárs tendenciáiról megközelítéseiről, jól ismeri az elméleti beszédmódokat.

Specializált ismeretekkel rendelkezik a művészetelmélet főbb alapelveinek, irányzatainak/iskoláinak, fontosabb tanulmányainak részterületeiről.

Elméleti ismereteit szakmai, kiállítási koncepciója kialakításához használni tudja.

Ismeri a képzőművészet kanonikus intézményeit, azok működését, történeti változásait, kritikailag szemléli a kanonizáció és kulturális emlékezet kérdéseit, azokat a képzőművészetre tudja vonatkoztatni. Ismeri a különböző elméleti diszciplínákat, és azok képzőművészeti beszédmódban való értelmezését.

Rendelkezik a képzőművészet intézményeiről, elméletéről és kortárs tendenciáiról múzeumi, kritikus, kutatói gyakorlatban is hasznosítható tudással.

b) képességei

Képes a képzőművészeti, művészetelméleti tudásanyag elemzésére, feldolgozására és kezelésére, valamint képes kritikai hozzáállást érvényesíteni, képes a művészetek interdiszciplináris vizsgálatára.

Képes az elméleti anyag során elsajátított tudását művészeti, vagy kiállítási koncepciók elkészítésében alkalmazni.

Képes egyénileg kutatást tervezni.

Képes kritikai módon elemezni művészeti munkákat, kiállításokat, intézményi struktúrákat, véleményét

mind írásban, mind szóban akkurátusan, magas színvonalon, adatokkal alátámasztva artikulálni.
Képes a tudásanyaghoz kapcsolódó egyéni véleményének írásbeli és szóbeli kifejtésére.
Képes a szakmai elvárásoknak megfelelően alkalmazni tudását eltérő, nemcsak a képzőművészet intézményes keretei között, hanem kísérleti művészeti helyeken is.
Képes elemző, értelmezői tevékenységét másokkal összhangban, közösen is végezni.
Képes, akár nagyobb mennyiségű, idegen nyelvű művészetelméleti szakirodalom feldolgozására.
Képes az új digitális tudásmegosztó platformok akár közös használatára.

c) attitűd

Kritikai, elemző módon viszonyul a művészeti ágak, (történeti és kortárs) alkotásainak kiállításoknak, intézményeknek értékeléséhez, előítéletektől mentesen értékeli.

Nyitott az új képzőművészeti, művészetelméleti ismeretekre, kreatív, dinamikus megvalósítási lehetőségekre.

Nyitott más szakterületek felé, együttműködésre és közérthető kommunikációra törekszik azok szereplőivel, közösségi szellemben tevékenykedik.

Tudatosan gondolkodik a képzőművészeti alkotások, művészeti beszéd módok, kiállítások társadalmi vonatkozásairól.

Befogadói, értelmezői attitűdöt alakít ki, speciálisan a kortárs művészet elméletével, és azok társadalmi kontextusával kapcsolatban.

d) autonómia, felelősség

Művészeti, művészetelméleti kérdésekben önálló szakmai véleményét megfogalmazza.

Felismeri tevékenységének közösségi és társadalmi hatásait.

Elfogadja és hitelesen közvetíti szakterületének társadalmi szerepét, értékeit.

Tantárgy felelőse *(név, beosztás, tud. fokozat):*

Dr. Varga Tünde Mariann PhD egyetemi docens

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) *(név, beosztás, tud. fokozat):*

Dr. Varga Tünde Mariann PhD egyetemi docens,

Őze Eszter PhD egyetemi adjunktus